

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 7Ssk/63/2022
Identifikačné číslo spisu: 8020200632
Dátum vydania rozhodnutia: 26. apríla 2023
Meno a priezvisko: Mgr. Michal Novotný
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:8020200632.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom zo sudcov: Michal Novotný (sudca spravodajca) ako predseda senátu a JUDr. Zdenka Reisenauerová a JUDr. Jana Martinčeková ako členky senátu vo veci žalobkyne: E. B., E.. X. F. XXXX, J. X. A. XXXX/XX, S. E. K., proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, pracovisko Košice, Zádielska 2, Košice, o preskúmanie rozhodnutia z 7. augusta 2020, č. UPS/US6/SSVODPPKPC1/SOC/2020/8558, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Sa 31/2020-50 z 23. novembra 2021 takto

rozhodol:

I. Kasačná sťažnosť žalobkyne sa zamieta.

II. Účastníkom konania sa nepriznáva právo na náhradu trov kasačného konania.

Odôvodnenie

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Z administratívnych spisov žalovaného vyplýva, že žalobkyňa požiadala Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Spišská Nová Ves o poskytnutie peňažného príspevku na opatrovanie svojej dcéry D. B., E.. XX. W. XXXX, v zmysle § 40 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia v znení neskorších predpisov. Posudková lekárka úradu práce na tento účel posúdila zdravotný stav dcéry žalobkyne a svoje závery vyjadrila v lekárskom posudku z 11. decembra 2019. V ňom ako anamnézu uviedla „atypický autizmus, depresívna porucha“, ktoré podľa diagnosticko-funkčného hodnotenia posúdila takto: „A. 1. atypický autizmus“ a „B. 1. Poruchy psychického vývoja detí (poruchy hyperkinetické, poruchy správania atď.) pervazívne vývinové poruchy (autizmus) - stredná porucha...IV. 1. b)...30-40 %...30 %.“ Mieru funkčnej poruchy ohodnotila na 30 % (stredná porucha v rozpätí 30-40 %) podľa IV. kapitoly bodu 1 písm. b) prílohy č. 3 cit. zák. V odôvodnení uviedla, že dcéra žalobkyne je „13-ročné dievča s normálnym psychomotorickým vývojom. Pre zhoršenie prospechu a šikanu v škole absolvovala v októbri 2019 psychologické a psychiatrické vyšetrenie s potvrdením symptomatiky prítomnosti PAS (poruchy autistického spektra). Podľa psychologického vyšetrenia je profilovo v rámci širšej normy, IQ-112. V

liečbe má doporučené omega 3 a probiotiká.“ Podkladom jej záverov boli nálezy z pedopsychiatrického vyšetrenia z 24. októbra 2019 a psychologického vyšetrenia z 24. septembra 2019. Na základe tohto lekárskeho posudku úrad práce, sociálnych vecí a rodiny rozhodnutím z 13. decembra 2019 nepriznal žalobkyni peňažný príspevok na opatrovanie, pretože dcéra žalobkyne sa v zmysle § 2 ods. 3 cit. zák. nepovažovala za fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím.

2. Proti tomuto rozhodnutiu podala žalobkyňa odvolanie, v ktorom sa nestotožnila s ohodnotením miery funkčnej poruchy jej dcéry a namietla, že hoci sa v lekárskom posudku uvádza, že má IQ 112, ide len o neverbálne IQ a celkové IQ je potrebné dovyšetriť. V dôsledku odvolania posudkový lekár ústredia opätovne posúdil zdravotný stav dcéry žalobkyne lekársym posudkom z 21. februára 2020, v ktorom zmenil mieru jej funkčnej poruchy na 50 % (ťažká porucha v rozpätí 50-80 %) podľa IV. kapitoly bodu 1 písm. c) prílohy č. 3 cit. zák. Túto zmenu zdôvodnil novým pedopsychiatrickým nálezom zo 14. februára 2020, ktorý opakovane deklaruje, že „posudzovaná má závažne narušenú kvalitu života a nie je schopná samostatnej existencie, napriek neverbálnemu IQ 112 a psychologickému vyjadreniu, že profilovo je v rámci širšej normy.“ Preto mal za to, že dcéra žalobkyne „je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby (sprievodcu) pri zabezpečovaní komunikácie a orientácie v spoločenskom prostredí podľa § 14 ods. 11 cit. zák., nakoľko trpí detským autizmom s poruchou komunikácie a orientácie.“ Dodal, že mieru funkčnej poruchy ustálil na dolnej hranici percentuálneho rozpätia, vzhľadom na stanovené IQ. Žalovaný na podklade tohto lekárskeho posudku zrušil rozhodnutie úradu práce, sociálnych vecí a rodiny z 13. decembra 2019 a vec mu vrátil na nové prejednanie.

3. Hoci posudková lekárka úradu práce nesúhlasila s posudkovým lekárom ústredia v určení miery funkčnej poruchy, jeho závery rešpektovala a 1. apríla 2020 vydala nový lekársky posudok. Doň prevzala závery posudkového lekára ústredia, no žiadne kompenzácie posudzovanej nenavrhol. Podľa nej nie je odkázaná na opatrovanie, pretože stupeň jej odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby je II podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov. V zmysle tohto lekárskeho posudku úrad práce, sociálnych vecí a rodiny vypracoval komplexný posudok z 15. apríla 2020. V celom rozsahu sa stotožnil so závermi posudkovej lekárky úradu práce a dodal, že úrad práce so žalobkyňou vykonal telefonicky sociálnu posudkovú činnosť, z ktorej zistil sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia jej dcéry. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny na základe oboch posudkov žiadosti žalobkyni nevyhovet a peňažný príspevok na opatrovanie dcéry jej nepriznal.

4. Žalobkyňa v opätovne podanom odvolaní namietla, že posudková lekárka do posudku z 1. apríla 2020 nezahrnula lekársky nález z pedopsychiatrického vyšetrenia zo 14. februára 2020 a zopakovala svoju predchádzajúcu argumentáciu. So žalobkyňou sa tak 12. júna 2020 opätovne vykonalo posúdenie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia jej dcéry, ktorú taktiež znova posúdila posudková lekárka ústredia v lekárskom posudku zo 4. augusta 2020. V ňom posudková lekárka zmenila II. stupeň jej odkázanosti na inú fyzickú osobu na stupeň I a z dôvodu zmeny zákona aj stupeň závažnosti jej zdravotného postihnutia z bodu 1 písm. c) (ťažká porucha v rozpätí 50-80 %) na bod 1 písm. b) (stredná porucha v rozpätí 40-50 %) s tým, že mieru jej funkčnej poruchy ponechala na 50 %. Ako klinické diagnózy podľa medzinárodnej klasifikácie chorôb uviedla tieto: „Atypický autizmus F84, Depresívna porucha správania F92, Iná reakcia na ťažký stres F43.“ Vychádzala pritom z pedopsychiatrického vyšetrenia z 24. októbra 2019 a zo 14. februára 2020. V Barthelovej indexe dosiahla dcéra žalobkyne 105 bodov a z hodnotenia vyplynulo, že na pomoc inej fyzickej osoby je odkázaná len pri niektorých úkonoch celkového kúpeľa, orientácie v prostredí a potreba dohľadu sa vyžaduje pri niektorých úkonoch stravovania a pitnom režime, osobnej hygieny a dodržiavania liečebného režimu. Preto podľa nej, v zmysle § 14 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z. z. nie je odkázaná na opatrovanie. Posudková lekárka v odôvodnení dodala, že posudzovaná má duševnú poruchu „zatiaľ nie jednoznačne diagnostikovaným prvým psychiatrickým vyšetrením a krátkym časovým úsekom trvania, podmieňujúcim určenú mieru funkčnej poruchy. Miera funkčnej poruchy bola určená na hornej hranici percentuálneho rozpätia, vzhľadom na pestrý diagnostický záver zohľadnený komplexne. V dôsledku poškodenia duševných funkcií má posudzovaná obmedzenú schopnosť sebaobsluhy ľahkého stupňa.“ V komplexnom posudku zo 4. augusta 2020 žalovaný v celom rozsahu prevzal závery posudkovej lekárky a v súvislosti s vykonanou sociálnou posudkovou činnosťou doplnil, že „posudzovaná býva s rodičmi v byte. Od 1. apríla 2020 navštevuje Základnú školu v Spišskej Novej Vsi, 8. ročník, denné štúdium. Ide o základnú školu, ktorá sa svojou edukáciou zameriava na študentov s autizmom. Pohybuje sa samostatne bez kompenzačnej pomôcky. Fyzicky

mobilitu zvláda. Často sa unaví, z bytu sama nevychádza, je nesústredená na ceste, neuvedomuje si nebezpečenstvo. Je schopná primerane komunikovať, avšak niekedy má stavy, kedy sa do seba uzavrie a nekomunikuje. Je vyberavá v jedle, má rituály pri niektorých činnostiach.“ Peňažný príspevok na opatrovanie v ňom nenavrhol a rozhodnutím zo 7. augusta 2020 odvolanie žalobkyne zamietol.

5. Žalobkyňa podala proti rozhodnutiu žalovaného správnu žalobu. Podľa nej sa žalovaný dostatočne nevysporiadal s dôsledkami diagnózy jej dcéry a s tým súvisiacou potrebou značne zvýšenej opatery o ňu v rozsahu presahujúcom potrebu dohľadu nad zdravým dieťaťom v rovnakom veku. Žalovaný vo svojom vyjadrení k správnej žalobe zotrval vo svojej argumentácii a k vyjadreniu pripojil aj stručné stanovisko posudkovej lekárky. Správny súd tu napadnutým rozsudkom č. k. 2 Sa 31/2020-50 správnu žalobu zamietol. Uviedol, že hoci sa žalobkyňa nestotožňuje so závermi žalovaného, svoje tvrdenia o odkázanosti jej dcéry na opatrovanie nepodložila takou zdravotnou dokumentáciou, z ktorej by túto potrebu bolo možné dovodiť. Ak potreba opatrovania vyplýva zo zdravotného stavu fyzickej osoby, musia jej byť zistené také zdravotné ťažkosti, ktoré túto potrebu odôvodňujú, čo v preskúmvanej veci naplnené nebolo. Podľa súdu je tento príspevok fakultatívnou dávkou, na ktorú nie je právny nárok a ktorú orgán verejnej správy nemusí priznať, a tak súd pri preskúmvaní takéhoto rozhodnutia posudzuje len to, či správna úvaha nevybočila z medzí zákona. Pokiaľ žalobkyňa predložila akékoľvek ďalšie lekárske závery odborných lekárov, žalovaný pri rozhodovaní vychádzal zo skutkového a právneho stavu v čase právoplatnosti tu napadnutého rozhodnutia. V súvislosti s námietkou žalobkyne o porušení záväzkov vyplývajúcich z Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím skonštatoval, že tieto záväzky sa okrem iného realizujú prostredníctvom zákona č. 447/2008 Z. z., a ak tento zákon vyžaduje na priznanie peňažného príspevku splnenie určitých podmienok, takýmto spôsobom sa neporušujú práva vyplývajúce z Dohovoru. Správny súd zhrnul, že žalovaný zhodnotil všetky dôkazy a objektívne zistenia, na základe ktorých urobil logický a zákonný záver. Záverom poukázal na to, že pokiaľ by došlo k zmene skutkových okolností po vydaní tu napadnutého rozhodnutia žalovaného, žalobkyňa má právo podať opätovnú žiadosť.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenia k nej

6. Včas podanou kasačnou sťažnosťou sa žalobkyňa domáha zmeny tohto rozsudku tak, že sa zruší rozhodnutie žalovaného spolu s rozhodnutím úradu práce a vec sa im vráti na ďalšie konanie. Má za to, že hoci žalovaný čiastočne poukazuje na závery z lekárskeho nálezu, ktoré podrobne popisujú ťažkosti jej dcéry vyplývajúce zo zistených ochorení a v ktorých špecialisti konštatujú jej odkázanosť na opatrovanie, žalovaný pri hodnotení sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia tieto zistenia ďalej neaplikuje a nijako s nimi nepracuje. Je presvedčená, že žalovaný účelovo prehliada potrebu dohľadu o jej dcéru a subsumuje to pod bežnú rodičovskú starostlivosť o dieťa. Nesúhlasí so záverom správneho súdu, že potreba odkázanosti na opatrovanie sa preukazuje len na základe zdravotnej dokumentácie, keďže zo zákona č. 447/2008 Z. z. je zrejmé, že podklad na rozhodnutie o peňažnom príspevku tvorí tak lekárska, ako aj sociálna posudková činnosť. Spochybňuje závery žalovaného, ktorý podľa nej pri určení miery funkčnej poruchy dcérine diagnózy rešpektuje, ale na účely určenia sociálnych dôsledkov vyplývajúcich z jej ochorenia tieto diagnózy relativizuje. Ďalej má za to, že správny súd sa bližšie nezaoberal tým, či postup žalovaného je v súlade s požiadavkami zákona č. 447/2008 Z. z. a zákona č. 461/2003 Z. z., ako aj pozitívnymi záväzkami štátu vyplývajúcimi z Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím.

7. Žalovaný poukázal na svoje predchádzajúce vyjadrenia a kasačnú sťažnosť navrhol zamietnuť, pretože sa v celom rozsahu stotožnil s tu napadnutým rozsudkom správneho súdu.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

8. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu (§ 453 ods. 1 SSP) a predchádzajúce konanie pred správnym súdom bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) bez ohľadu na uplatnené kasačné body (§ 453 ods. 2 v spojení s § 203 ods. 2 SSP).

9. Predmetom prieskumu v prerokúvanej veci sú rozhodnutia žalovaného a úradu práce, ktorými oba orgány nevyhoveli žiadosti žalobkyne o poskytnutie peňažného príspevku na opatrovanie jej dcéry z dôvodu, že stupeň jej odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby nie je V alebo VI v zmysle § 14 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z. z. Podľa cit. ustanovenia je fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím odkázaná na opatrovanie, ak stupeň jej odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby je V alebo VI podľa

prílohy č. 3 k zákonu č. 448/2008 Z. z. Podľa § 49 ods. 10 zákona č. 448/2008 Z. z. sa odkázanosť osoby na pomoc inej osoby na účely poskytnutia sociálnej služby posudzuje podľa cit. prílohy č. 3. Dosiachnuté body v prvom až dvanástom bode sa sčítajú. Stupeň a priemerný rozsah odkázanosti osoby na pomoc inej osoby v hodinách sa určí na základe celkovej počtu bodov. Podľa § 49 ods. 11 cit. zák. je fyzická osoba odkázaná na pomoc inej osoby, ak stupeň jej odkázanosti je v rozsahu II až VI podľa cit. prílohy č. 3. Podľa § 49 ods. 12 cit. zák. ak fyzická osoba pri posudzovaní odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby podľa prílohy č. 3 písm. A dvanásteho bodu (potreba dohľadu) dosiahne 0 bodov, jej stupeň odkázanosti je VI a na body dosiahnuté podľa prílohy č. 3 písm. A prvého bodu až jedenásteho bodu sa neprihliada. V predjednávanej veci nebolo sporné, že dcéra žalobkyne je ťažko zdravotne postihnutou osobou podľa § 2 ods. 3 cit. zák. s mierou funkčnej poruchy 50 % v zmysle prílohy č. 3 cit. zák. Sporným však ostal stupeň jej odkázanosti na pomoc inej osoby v miere, aby žalovaný mohol priznať žalobkyňi peňažný príspevok na opatrovanie v zmysle § 40 ods. 1 cit. zák.

10. Podľa § 11 ods. 2 cit. zák. lekársku posudkovú činnosť vykonáva posudkový lekár príslušného orgánu, ktorý pri vykonávaní lekárskej posudkovej činnosti spolupracuje najmä s lekárom so špecializáciou v špecializačnom odbore všeobecné lekárstvo a s lekárom so špecializáciou v špecializačnom odbore pediatria, ktorý poskytuje všeobecnú ambulatnú starostlivosť pre deti a dorast, alebo s lekárom so špecializáciou v príslušnom špecializačnom odbore a sociálnym pracovníkom príslušného orgánu. Podľa § 11 ods. 3 cit. zák. pri výkone lekárskej posudkovej činnosti posudkový lekár vychádza z aktuálneho lekárskeho nálezu na účely kompenzácie. Podľa § 13 ods. 9 cit. zák. výsledkom sociálnej posudkovej činnosti je posudkový záver, ktorého obsahom sú sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia vo všetkých oblastiach kompenzácie, ktoré má fyzická osoba v dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia v porovnaní s fyzickou osobou bez zdravotného postihnutia a návrh kompenzácie vo všetkých jej oblastiach. Žalobkyňa vo svojich podaniach v podstate namietala, že žalovaný komplexne nepracuje so závermi tak lekárskej, ako aj sociálnej posudkovej činnosti a nevyhodnocuje ich v logických súvislostiach v zmysle zákona č. 447/2008 Z. z. Z obsahu administratívneho spisu žalovaného a predovšetkým z lekárskeho posudku posudkovej lekárky ústredia, ktorý je reprodukováný v odseku 4 tohto rozsudku, vyplýva, že posudková lekárka vzala do úvahy všetky medicínske symptómy, ktoré ošetrojúci lekári vo svojich odborných nálezoch uviedli. Rovnako tak sociálna pracovníčka v spolupráci s posudkovou lekárkou do vyhodnocovania Barthelovej indexu premietli posudkové závery z posúdenia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia dcéry žalobkyne. Posúdili všetkých 12 bodov podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 Z. z. a pri väčšine z nich dcéra žalobkyne získala plný počet 10 bodov. Napriek tomu posudková lekárka v posudku uviedla, že sú úkony a činnosti, pri ktorých je dcéra žalobkyne odkázaná na pomoc a dohľad inej fyzickej osoby, čo vyplýva aj z dotazníka odkázanosti, ako aj z posudkového záveru sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia. Kasačný súd sa tak nestotožňuje so žalobkyňou, že žalovaný neprihliadol na ustanovenie § 49 ods. 12 cit. zák. Z posudkových záverov vyplýva, že žalobkyňa vyžaduje potrebu dohľadu len pri 3 činnostiach z 12 a na to, aby pri tomto bode dosiahla počet bodov 0, kedy by jej stupeň odkázanosti bol VI, musela by byť odkázaná na dohľad pri väčšine činností z metodologického dotazníka, čo však nevyplýva ani z lekárskeho nálezu pedopsychiatricky, ktorým žalobkyňa opätovne argumentuje. Žalovaný netvrdí, že dcéra žalobkyne nie je vôbec odkázaná na určitý druh a formu pomoci pri niektorých sebaobslužných činnostiach. Nemal však preukázané, že by opateru a pomoc vyžadovala v takom rozsahu, aký uvádza žalobkyňa a aký zákon predpokladá pre priznanie peňažného príspevku na opatrovanie. Zákonodarca nastavil podmienky na poskytnutie tohto príspevku tak, že osoba ktorá má byť opatrovaná, nie je schopná zvládnuť väčšinu sebaobslužných činností sama bez pomoci inej osoby, čo ju radí do stupňa odkázanosti V alebo VI, čo denne predstavuje priemerný rozsah 8 až 12 hodín resp. viac ako 12 hodín odkázanosti osoby na pomoc inej osoby. Pokiaľ dcéra žalobkyne tento stupeň nedosiahla, sociálne dôsledky jej ťažkého zdravotného postihnutia v zmysle zákona č. 447/2008 Z. z. nie sú takého stupňa, aby odôvodňovali kompenzáciu poskytnutím peňažného príspevku na opatrovanie.

11. Žalobkyňa ďalej namietala, že žalovaný prehliada potrebu dohľadu o jej dcéru a subsumuje to pod bežnú rodičovskú starostlivosť o dieťa v zmysle § 14 ods. 2 cit. zák. Podľa cit. ustanovenia sa pri posudzovaní odkázanosti neplnoletej fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím na pomoc inej fyzickej osoby neprihliada na potrebu pomoci pri zabezpečovaní starostlivosti o seba, starostlivosti o domácnosť alebo pri realizovaní základných sociálnych aktivít, ktoré vyplývajú z rodičovskej

starostlivosti poskytovanej neplnoletej fyzickej osobe rovnakého veku. Z tohto ustanovenia je zrejmé, že určitú mieru odkázanosti neplnoletej fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby nie je možné úplne vylúčiť a tvorí súčasť rodičovských práv a povinností, čomu zodpovedá aj § 28 ods. 1 písm. a) Zákona o rodine č. 36/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov. Potrebu pomoci, ktorá vyplýva z rodičovskej starostlivosti, a tú, ktorá vyplýva zo zdravotného postihnutia, však musí rozlišovať sociálny pracovník v posúdení sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia a posudkový lekár v lekárskom posudku a v hodnotení Barthelovej indexu. To podľa kasačného súdu posudkový lekár a v konečnom dôsledku aj žalovaný urobili. Ani kasačný súd nespochybňuje, že dcéra žalobkyne vzhľadom na diagnózu, ktorá vyplýva z lekárskeho nálezov a bola ustálená aj v lekárskom posudku, potrebuje opateru v rozsahu vyššom, než sa poskytuje zdravému dieťaťu v rovnakom veku. To nakoniec logicky vyplýva aj z určenia jej miery funkčnej poruchy, na základe ktorej jej bol v zmysle § 2 ods. 3 priznaný status fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. Napriek tomu je rozhodujúcim kritériom na priznanie samotného príspevku na opatrovanie posúdenie odkázanosti osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri jednotlivých činnostiach v zmysle prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 Z. z. v spojení s určením sociálnych dôsledkov jej ťažkého zdravotného postihnutia. Žalobkyňa síce namietla, že žalovaný pri posudzovaní odkázanosti fyzickej osoby na opatrovanie preferuje závery lekárskej posudkovej činnosti bez bližšieho zohľadnenia sociálnej posudkovej činnosti, kasačný súd však v prejednávanej veci namietaný rozpor nezistil. Je pochopiteľné, že niektoré sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia sa dotknutým osobám môžu javiť závažnejšie, než ako je nastavené ich ohodnotenie metodologickým dotazníkom. Preto však príslušný orgán vypracúva komplexný posudok, ktorý vychádza zo záverov ako lekárskej, tak aj sociálnej posudkovej činnosti, čo žalovaný v tu prejednávanej veci urobil.

12. Žalobkyňa tiež vytkla žalovanému, že posudkový lekár v lekárskom posudku, ani žalovaný v komplexnom posudku nereagovali na odporúčanie pedopsychiatričky v lekárskom náleze z pedopsychiatrického vyšetrenia zo 14. februára 2020, že dcéra žalobkyne „nie je schopná samostatnej existencie, napriek tomu, že niektoré činnosti zvládne...“, vyžaduje sa opatrovateľský príspevok pre matku.“ Podľa § 10 ods. 1 písm. a) v spojení s ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z. však takéto hodnotenie prináleží len posudkovým lekárom, ktorí sú oprávnení vykonávať posudkovú činnosť na účely tohto zákona. Ošetrujúci lekári nie sú oprávnení hodnotiť samotnú otázku, či žalobkyňa je odkázaná na peňažný príspevok na opatrovanie, či a v akom rozsahu jej dcéra zvláda jednotlivé činnosti uvedené v metodologickom dotazníku v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z., prípadne odporúčať schválenie akéhokoľvek iného kompenzačného príspevku v zmysle zákona č. 447/2008 Z. z. Posudkový lekár tak nemusí do svojho posudku preberať takto sformulované závery ošetrujúcich lekárov. Pokiaľ však ošetrujúci lekári takýto názor sformulujú a zároveň ho aj podopnú odborným nálehom, ktorý zodpovedá zdravotnému stavu žiadateľa, je v záujme preskúmateľnosti lekárskeho posudku vhodné, aby posudkový lekár jasne vysvetlil, prečo sa s týmto názorom nestotožnil. To posudková lekárka žalovaného v lekárskom posudku zo 4. augusta 2020 urobila spôsobom, ktorý je zreprodukovaný v odseku 4 tohto rozsudku, hoci aj príslušné názory, resp. odporúčania ošetrujúcej lekárky v posudku výslovné nereprodukuje. Dokonca posudkový lekár žalovaného v lekárskom posudku z 21. februára 2020 zmenil mieru funkčnej poruchy dcéry žalobkyne tak, že ju zvýšil, čím nadobudla status fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, a urobil tak práve na základe odporúčania pedopsychiatričky z označeného nálezov. Z obsahu týchto lekárskeho posudkov teda vyplýva, že obaja posudkoví lekári žalovaného zhodnotili zdravotný stav dcéry žalobkyne komplexne, s prihliadnutím na všetky objektívne nálezy z lekárskeho vyšetrení, ktoré žalobkyňa do vydania preskúmaného rozhodnutia žalovaného predložila.

13. Konečne, žalobkyňa v kasačnej sťažnosti namietla, že správny súd sa nezaoberal tým, či postup žalovaného je v súlade s pozitívnymi záväzkami štátu vyplývajúcimi z Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím. Dohovor (č. 317/2010 Z. z.), ktorý pre Slovenskú republiku nadobudol platnosť 25. júna 2010, je medzinárodnou zmluvou, ktorá má podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky prednosť pred zákonmi. V judikatúre ústavného súdu nie je sporné, že tento Dohovor môže predstavovať referenčnú normu na účely konania podľa čl. 125 ústavy, teda posudzovania súladu zákonov a ďalších všeobecne záväzných právnych predpisov (porov. nález sp. zn. PL. ÚS 16/2018). Z toho však nemožno vyvodit', že by tento Dohovor zakladal subjektívne práva jednotlivcov, ktorým by zodpovedala povinnosť štátu priznávať určité konkrétne hmotné nároky (porov. uznesenie sp. zn. II. ÚS 737/2015 s výslovným vyrovnaním sa s predošlým nálehom sp. zn. I. ÚS 313/2012, v ktorom

povaha tohto Dohovoru nebola nijako bližšie analyzovaná). Účinky jednotlivých článkov Dohovoru sú vo všeobecnosti upravené v jeho čl. 4. Ustanovenia čl. 4 ods. 1 a 3 jednoznačne odkazujú na potrebu prijať legislatívu na účely vykonania tohto Dohovoru. Ďalej samotný čl. 4 ods. 2 výslovne upravuje, že priamo uplatniteľné sú záväzky štátu vyplývajúce z tohto Dohovoru, a nie subjektívne práva jednotlivcov (porov. aj originálne znenie v ang. jazyku: „obligations contained in the present Convention that are immediately applicable“). Tento náhľad na Dohovor potvrdzuje aj právna doktrína, podľa ktorej „Dohovor nie je priamo aplikovateľný; stáva sa zdrojom individuálnych práv, len ak je inkorporovaný do vlastného právneho poriadku zmluvného štátu“ (pozri Kanter, Arlene S. The Development of Disability Rights under International Law. From Charity to Human Rights. Abingdon, New York: Routledge, 2015, s. 45).

14. Uvedené závery sa v celom rozsahu vzťahujú aj čl. 7, čl. 19 a čl. 28 uvedeného Dohovoru, na ktoré sa odvolávala žalobkyňa ešte v správnej žalobe. Podľa čl. 7 ods. 1 totiž zmluvné strany prijímú všetky nevyhnutné opatrenia na tam uvedené účely (ktorými zabezpečia deťom so zdravotným postihnutím plné využívanie všetkých ľudských práv a základných slobôd na rovnakom základe s ostatnými deťmi). Takisto podľa čl. 19 zmluvné strany uznávajú rovnaké právo všetkých osôb so zdravotným postihnutím žiť v spoločnosti s rovnakými možnosťami voľby na rovnoprávnom základe s ostatnými, prijímú účinné a primerané opatrenia, ktoré umožnia plné využívanie tohto práva osobami so zdravotným postihnutím a ich plné začlenenie a zapojenie do spoločnosti. Konečne, podľa čl. 28 ods. 1 zmluvné strany uznávajú právo osôb so zdravotným postihnutím na primeranú životnú úroveň pre ne aj pre ich rodiny a podniknú príslušné kroky, ktorými zaručia a presadia uplatňovanie tohto práva. Vychádzajúc z citovaného čl. 4 tohto Dohovoru a citovanej judikatúry ústavného súdu je zrejmé, že tieto ustanovenia zaväzujú zmluvné štáty, aby ich implementovali do svojho právneho poriadku a orgány aplikácie práva ich zohľadňovali pri aplikácii príslušných vnútroštátnych právnych predpisov (napr. zákona č. 447/2008 Z. z.), ako to uviedol aj správny súd vo svojom rozsudku. Kasačný súd nezistil, že by štát nedostal týmto svojím záväzkom len preto, že žalobkyňa nesplnila zákonom ustanovené podmienky pre ňou žiadaný príspevok na opatrovanie.

15. Na dôvažok treba uviesť, že žalovaný nemal dôvod pri svojom rozhodovaní prihliadať na zákon č. 461/2003 Z. z., ako sa toho domáha žalobkyňa. Tá síce správne uvádza, že cit. zákon patrí k právnym predpisom v sociálnej oblasti, avšak jeho použitie zákon č. 447/2008 Z. z. subsidiárne nepripúšťa. Hoci prvotne by sa mohlo javiť, že jednotlivé ochorenia a hodnotiace kritéria sú v oboch prípadoch totožné, pri kompenzačných príspevkoch sa určením miery funkčnej poruchy ustáli len to, či fyzická osoba je osobou s ťažkým zdravotným postihnutím podľa § 2 ods. 3 zákona č. 447/2008 Z. z. Jedným z rozhodujúcich kritérií na priznanie peňažného príspevku na opatrovanie je však posúdenie odkázanosti posudzovanej pomoci na pomoc inej osoby, čo zákon č. 461/2003 Z. z. vôbec nepozná.

IV.

Záver

16. Na základe uvedených úvah kasačný súd dospel k záveru, že nie je daný žiaden zo zákonných dôvodov kasačnej sťažnosti v zmysle § 440 SSP, a tak ju podľa § 461 SSP rozsudkom (§ 457 ods. 1 SSP) zamietol.

17. O trovách bolo rozhodnuté podľa § 167 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 SSP, keď žalobkyňa vo veci úspech nemala a žalovaný ho síce mal, kasačný súd však nezistil výnimočne dôvody, aby sa mu nárok na náhradu trov priznal.

18. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0 (jednomyseľne).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

